Evaluatie cameratoezicht

Gemeente Sittard-Geleen

2021

Onderzoeksmethodiek Sander Flight Onderzoek & Advies

Uitgevoerd door SPOT-NINE

- De evaluatie die inzicht geeft in de noodzakelijke doorontwikkeling -

In opdracht van de gemeente Sittard-Geleen uitgevoerd door Nydia Ruijpers, SPOT-NINE
in samenwerking met Sander Flight Onderzoek & Advies

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**	**1**
1.1	Stukje historie	1
1.2	Beleidslogica	5
2	**Vooraf: preventie**	**7**
2.1	Hoe werkt dit mechanisme?	7
2.2	Zichtbaarheid camera's en informatieborden	7
2.3	Communicatie over cameratoezicht	9
2.4	Weten mensen dat er cameratoezicht is?	11
2.5	Conclusie preventieve mechanisme	12
3	**Live: de-escalatie**	**13**
3.1	Hoe werkt dit mechanisme?	13
3.2	Wat zien de observanten?	13
3.3	Kwaliteit *live* cameratoezicht	17
3.4	Reactie op straat	21
3.5	Conclusie *live* cameratoezicht	22
4	**Achteraf: opsporing**	**23**
4.1	Hoe werkt dit mechanisme?	23
4.2	Opbrengsten	23
5	**Samenvatting, conclusie en aanbeveling**	**25**
5.1	Samenvatting	25
5.2	Conclusies en aanbevelingen	27

Bijlage 1: Wettelijk kader 30

Bijlage 2: Ontwikkeling geweld, drugsoverlast en veiligheidsgevoel 32

Inleiding

Gemeente Sittard-Geleen zet sinds 2014 gemeentelijk cameratoezicht in voor de handhaving van de openbare orde. Het cameratoezicht is een aanvulling op het hele pakket aan veiligheidsmaatregelen, waaronder fysiek toezicht door politie en handhavers, in de gemeente. Het cameratoezicht in Sittard-Geleen wordt periodiek geëvalueerd om te bezien of continuering van het cameratoezicht noodzakelijk is en of het cameratoezicht naar behoren functioneert. Uit eerdere evaluaties is gebleken dat het cameratoezicht een constante positieve bijdrage levert aan de veiligheidsopgaven in de gemeente. Het instrument is onmisbaar. Het jaar 2021 staat in het teken van doorontwikkeling. Deze doorontwikkeling is noodzakelijk. Daarom is in deze evaluatie niet het maatschappelijk effect gemeten, maar is gekeken onder de motorkap van het cameratoezicht om erachter te komen wat goed gaat en wat welke aspecten noodzakelijk doorontwikkeld dienen te worden.

Het eerste hoofdstuk gaat in op de belangrijkste stappen binnen het cameratoezicht sinds de start in 2014. Daarna wordt de onderzoeksopzet beschreven.

Stukje historie

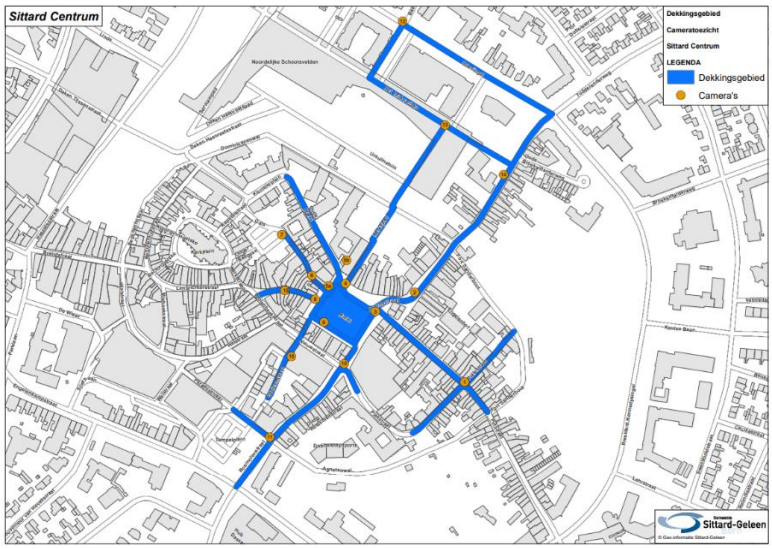
2014: Start

In 2012 vonden in de gemeente Sittard-Geleen een aantal zware geweldsincidenten plaats in het uitgaansgebied, waarvan één incident met dodelijk afloop. Diverse maatregelen werden getroffen om het uitgaansgeweld in de centra te verminderen, waaronder verlenging van de sluitingstijden van de horeca en invoering van de collectieve horeca ontzegging. De afspraken zijn vastgelegd in een overeenkomst ‘Veilig Uitgaan’ en deze is ondertekend door horecaondernemers, Koninklijke Horeca Nederland, Openbaar Ministerie, politie en gemeente Sittard-Geleen. Echter bleken deze maatregelen niet afdoende om het uitgaansgeweld te verminderen.

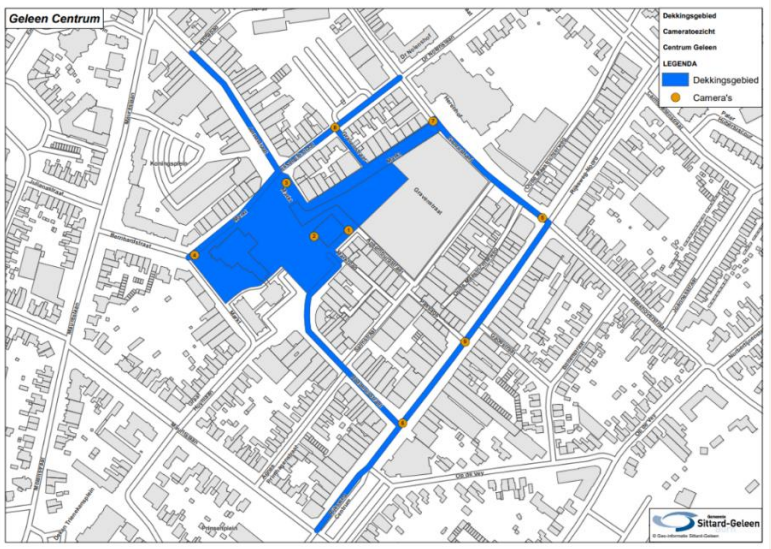
Middels de Algemene Plaatselijke Verordening van de gemeente Sittard-Geleen (APV) heeft de burgemeester de bevoegdheid om cameratoezicht in te stellen. Op basis van een veiligheidsanalyse concludeerden gemeente, politie en het Openbaar Ministerie dat cameratoezicht noodzakelijk, proportioneel en subsidiair was als aanvullend instrument in de handhaving van de openbare orde in de uitgaansgebieden. Daarom is door de burgemeester een gebied aangewezen en de duur van de inzet van de maatregel bepaald. De duur betrof in beginsel twee jaar tot juli 2016. Het ging in eerste instantie om 57 camera’s verdeeld over 26 locaties, waaronder de markten in Sittard en Geleen en de aanlooproutes van en naar de horecagelegenheden, zoals weergegeven in figuur 1 en 2. Daarnaast was het mogelijk om een mobiele camera in te zetten tijdens evenementen, voetbalwedstrijden of op onveilige plekken in de centra. Daarvoor was een gebied aangewezen in de schil rond beide uitgaanscentra en rond het Fortuna Sittard-stadion.

De doelstelling van het cameratoezicht was tweeledig. Enerzijds het verminderen van het uitgaansgeweld en anderzijds het verbeteren van het veiligheidsgevoel in de centra.

Figuur 1 - Overzicht van de camera's in het centrum van Sittard in 2014

Figuur 2 - Overzicht van de camera's in het centrum van Geleen in 2014

2016: Eerste evaluatie

Cameratoezicht door gemeenten is een tijdelijke maatregel. In artikel 151c Gemeentewet staat: "De burgemeester trekt het besluit in zodra de inzet van camera's niet langer noodzakelijk is in het belang van de handhaving van de openbare orde." Na afloop van de periode, die is vastgelegd in het aanwijzingsbesluit, moet worden bepaald of de camera's nog noodzakelijk zijn.

In 2016 liep het eerste aanwijzingsbesluit cameratoezicht af en was het dus tijd voor een terugblik op de start van het project en is een evaluatie uitgevoerd. Deze eerste evaluatie, *Evaluatie Cameratoezicht 2014-2015*, is uitgevoerd door het team Openbare Orde en Veiligheid van de gemeente Sittard-Geleen. De effecten van de camera's werden bepaald aan de hand van de burgermonitor van 2015 en de jaarlijkse politiecijfers. Daaruit bleek of de doelstelling van het cameratoezicht al dan niet was behaald. Op basis hiervan werd ingeschat of de noodzaak voor het cameratoezicht nog aanwezig was.

Conclusie van deze evaluatie was dat toezicht door middel van de camera's een meerwaarde had voor zowel de objectieve als de subjectieve veiligheid. Het cameratoezicht leverde een positieve bijdrage aan de veiligheid in de centra. Het aantal uitgaansincidenten in Geleen en met name in Sittard was de voorgaande twee jaren flink afgenomen met 34%. In het centrum van Geleen was sprake van een daling van het uitgaansgeweld van 12%. Met het oog op deze positieve resultaten is in 2016 besloten het cameratoezicht tot juli 2021 te continueren. Bepaald werd tevens dat het cameratoezicht ook zou worden ingezet om drugsgerelateerde overlast in de centra aan te pakken. De gebieden rondom de Cityflat en De Hanenhof (beiden in Geleen) werden daarom toegevoegd aan het camerabewakingsgebied gericht op het verminderen van de overlast. Buiten de uitgaanscentra van Sittard en Geleen was er ook cameratoezicht bijgekomen op het Stationsplein in Sittard en in de directe omgeving van het Fortuna Stadion.

2019: Tweede evaluatie

De tweede evaluatie, de tussenevaluatie van het 5-jarig cameraproject, heeft in juni 2019 plaatsgevonden. Voor deze tussenevaluatie werd gebruik gemaakt van de veiligheidsmonitor en criminaliteits- en incidentcijfers van de politie. Ten behoeve van die tussenevaluatie hebben ook gesprekken plaatsgevonden met professionals, ondernemers en inwoners. Via een enquête is naar hun mening gevraagd met betrekking tot het cameratoezicht in de gemeente Sittard-Geleen.

Het cameratoezicht in de gemeente Sittard-Geleen kent sinds 2016 drie doelstellingen: het verbeteren van het veiligheidsgevoel, het verminderen van het uitgaansgeweld en de aanpak van drugsgerelateerde overlast. De drie doelstellingen hebben betrekking op de uitgaanscentra van Sittard en Geleen. Uit de tussenevaluatie van 2019 bleek dat het cameratoezicht in gemeente Sittard-Geleen zorgde voor een verbetering van het veiligheidsgevoel, vermindering van het uitgaansgeweld en tevens een verbetering in de aanpak van drugsgerelateerde overlast. Het *live* uitkijken tijdens uitgaansavonden was erg effectief. Er werd snel ingegrepen bij opstootjes en overtreders die de openbare orde verstoorden, zoals wildplassers of vandalen, werden direct gecontroleerd door de patrouilles van de politie. Het cameratoezicht was daarmee van grote waarde voor het handhaven van de openbare orde.

In deze tussenevaluatie werd aangegeven dat het proces rondom camera's op verschillende vlakken kon worden verbeterd. Het ging hierbij om het stroomlijnen van het werkproces om de camera's op een efficiëntere wijze in te zetten. De mogelijkheden om het toenmalige cameranetwerk uit te breiden en slimmer in te zetten diende de komende periode nader onderzocht te worden om vervolgens mee te nemen in de aanbesteding in 2021.

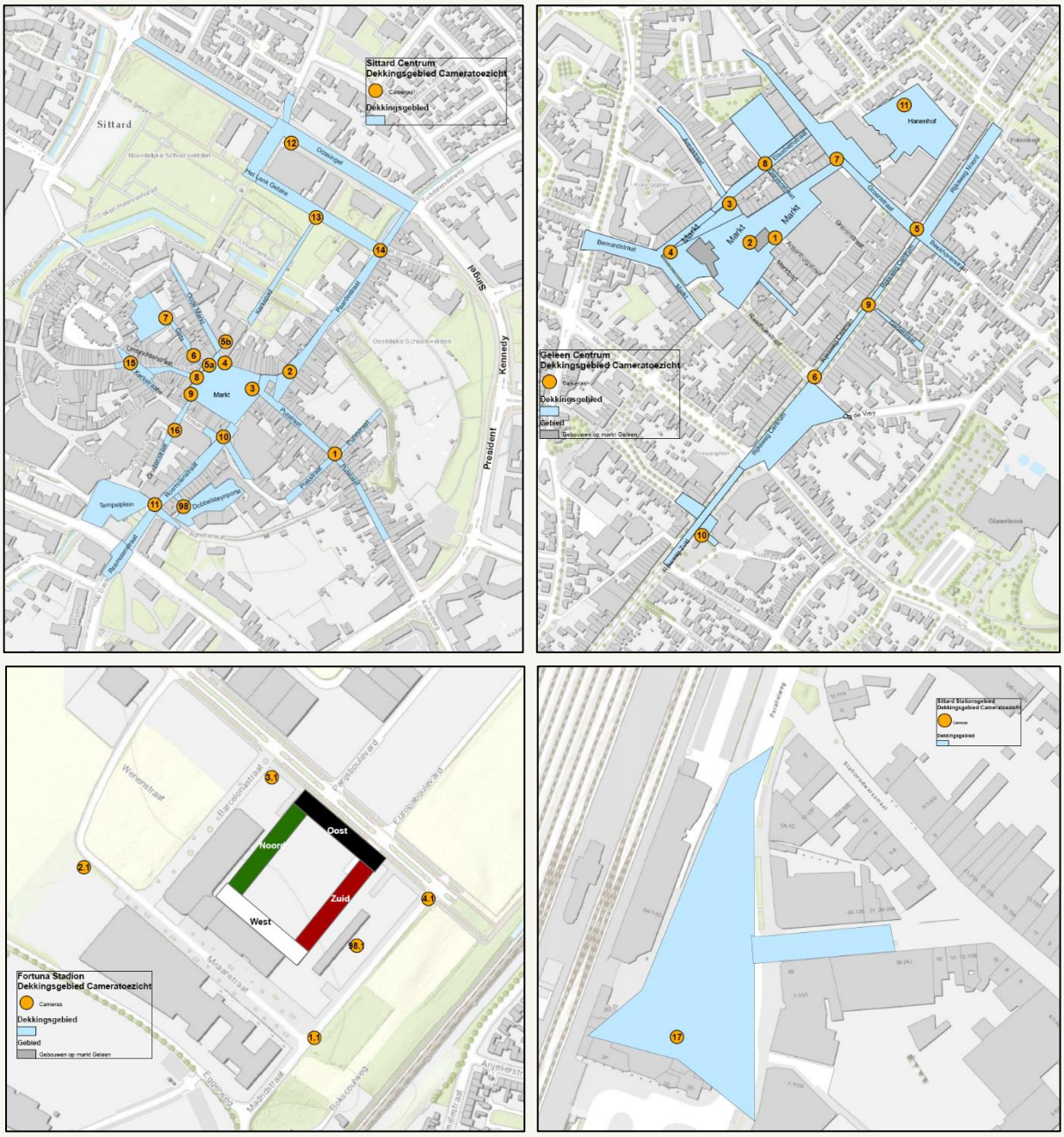
Deze tussenevaluatie toonde aan dat het cameratoezicht een constante positieve bijdrage leverde aan de veiligheid van de gemeente en daarmee werd het maatschappelijk effect van het cameratoezicht als positief beoordeeld. Continuering van het cameratoezicht was dus noodzakelijk.

2021: Huidige situatie en doorontwikkeling

Het gemeentebestuur is voorstander van de inzet van gemeentelijke camera's voor handhaving van de openbare orde. In het coalitieakkoord 2018-2022 staat als actiepunt ''Wij zetten cameratoezicht in (met waar mogelijk mobiele camera's)''. In de kadernota integrale veiligheid Westelijke Mijnstreek 2019-2022 en het uitvoeringsplan integrale veiligheid Sittard-Geleen 2021-2022 staat ook de noodzaak van cameratoezicht benoemd. Uit de programmabegroting 2020 blijkt dat het gaat om het realiseren van een kwalitatieve doorontwikkeling in het cameratoezicht, waarbij het cameratoezicht breed wordt ingezet ten behoeve van een schoon, heel en veilig Sittard-Geleen. De gemeente Sittard-Geleen heeft de Toekomstvisie 2030 gelanceerd, waar veiligheid en dus ook cameratoezicht belangrijk onderdeel van zijn. Het cameratoezicht is in de loop der jaren gegroeid en onmisbaar. De vraag is dan ook niet of de gemeente cameratoezicht inzet, maar hoe de gemeente cameratoezicht inzet.

De burgemeester wijst, middels het aanwijzingsbesluit, een gebied aan voor bepaalde duur om cameratoezicht in te stellen waarna het camerasysteem wordt aanbesteedt. Het aanwijzingsbesluit cameratoezicht en het contract met de huidige leverancier lopen in 2021 af. Het team Openbare Orde en Veiligheid heeft deze gelegenheid aangegrepen en is in 2021 een project gestart om het cameratoezicht door te ontwikkelen. Om te kunnen doorontwikkelen moet onderzocht worden wat goed gaat en waar verbeterkansen liggen. Dit begint met een gedegen evaluatie.

Figuur 3 – kaarten locaties cameratoezicht Sittard, Geleen, stadion en station

Verloop cameraposities

Bij de start van het cameratoezicht in 2014 zijn er 57 camera's opgehangen. Daarnaast was er 1 mobiele camera beschikbaar, deze kon flexibel worden ingezet. Een paar maanden later dat jaar zijn bij het Fortuna stadion 3 camera's opgehangen. In 2016 zijn er nog vier camera's bij gekomen, te weten de camera bij het station, Dobbelsteynporte, Groenstraat en Annastraat. In 2017 is er aan de Rijksweg Zuid een camera bijgekomen. In 2018 kwam er bij het Fortuna stadion een extra camera. Daarnaast zijn er bij de Ligne 3 camera's komen te hangen. Ook bij Fort Sanderbout en op het V&D gebouw is in dat jaar een camera komen te hangen. In de periode 2014 – heden is er een aantal malen aanleiding geweest om camera's uit te breiden, inmiddels tot een totaal van 72 camera's en 1 mobiele camera. Het gaat in Sittard om 49 camera's en in Geleen om 23 camera's.

Beleidslogica

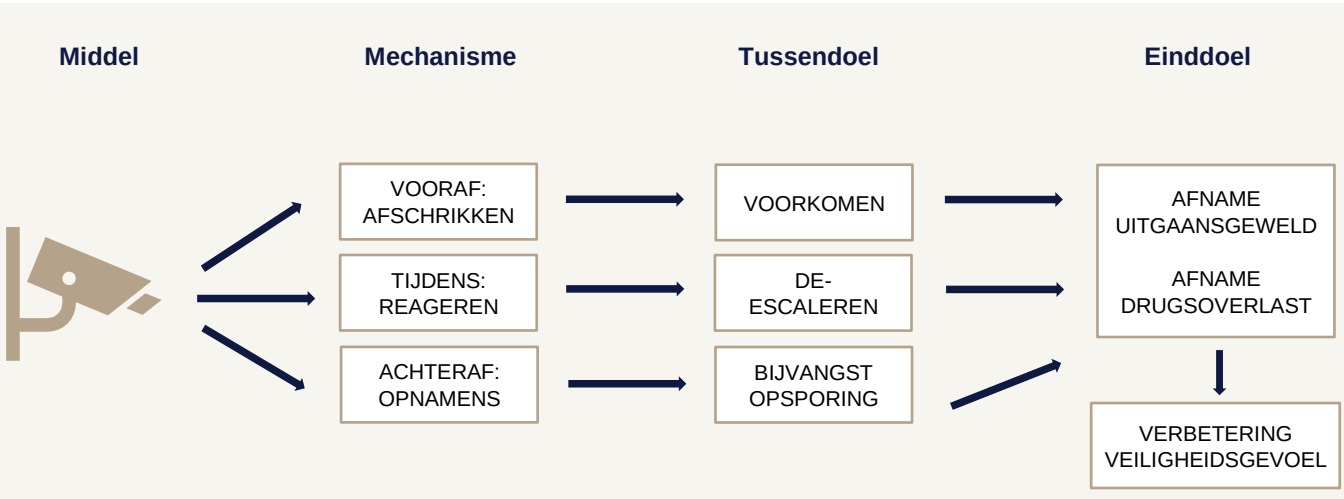
De doelen van de camera's in Sittard-Geleen zijn minder uitgaansgeweld, minder drugsoverlast en een veiliger gevoel. Het lijkt vanzelfsprekend om dan te kijken naar de politiecijfers (voor uitgaansgeweld en drugsoverlast) en een enquête onder inwoners (voor veiligheidsgevoel). Deze cijfers staan in de bijlagen van dit rapport. Maar die cijfers krijgen in deze evaluatie nauwelijks aandacht. Ten eerste omdat politieregistraties verre van volledig zijn: de meeste geweldsincidenten en voorvallen van drugsoverlast komen niet in de politiesystemen terecht omdat er geen aangifte of melding van wordt gedaan. Ten tweede is er een nog veel fundamentelere vraag: in hoeverre kan een eventuele verandering in uitgaansgeweld, drugsoverlast of onveiligheidsgevoel aan de camera's worden toegeschreven? Er zijn nog veel meer factoren van invloed, zoals bijvoorbeeld de corona-pandemie. De kans is groot dat er in de zomer van 2020 minder uitgaansgeweld is gepleegd dan in voorgaande jaren. Maar komt dat door het preventieve effect van het cameratoezicht of doordat de horeca was gesloten? Of was het een combinatie van beide (en andere) factoren?

In deze evaluatie wordt gekozen voor een andere aanpak. Het gaat in de evaluatie van cameratoezicht niet om de uiteindelijke ontwikkeling van uitgaansgeweld, drugsoverlast en onveiligheidsgevoel. Het gaat om de vraag in hoeverre de camera's een positieve bijdrage hebben geleverd. Daarom moet er als het ware 'onder de motorkap' van het cameratoezicht worden gekeken. Hoe werkt het cameratoezicht nu echt?

Drie mechanismen

Gemeentelijke camera's kunnen op drie manieren effect hebben op uitgaansgeweld, veiligheidsgevoel en drugsgerelateerde overlast – deze drie mechanismen staan centraal in de evaluatie:

i) incidenten voorkomen door het preventieve effect van camera's
ii) incidenten de-escaleren door *live* cameratoezicht en direct reageren op straat
iii) incidenten achteraf onderzoeken door opsporing op basis van opnames

Figuur 4 – Beleidslogica

Deze beleidslogica maakt het mogelijk de invloed van de camera's te onderscheiden van de invloed van andere maatregelen en ontwikkelingen. De tussendoelen in het schema zijn immers voor honderd procent gekoppeld aan de camera's. Als de tussendoelen niet worden bereikt, is het onmogelijk dat de camera's hebben bijgedragen aan de einddoelen. Andersom geldt echter: als de tussendoelen van de camera's wel zijn bereikt, dan is het zeer aannemelijk dat ze positief hebben bijgedragen aan de einddoelen. In de komende drie hoofdstukken worden deze drie mechanismen besproken.

Onderzoeksmethoden

Voor deze evaluatie zijn verschillende informatiebronnen geraadpleegd:

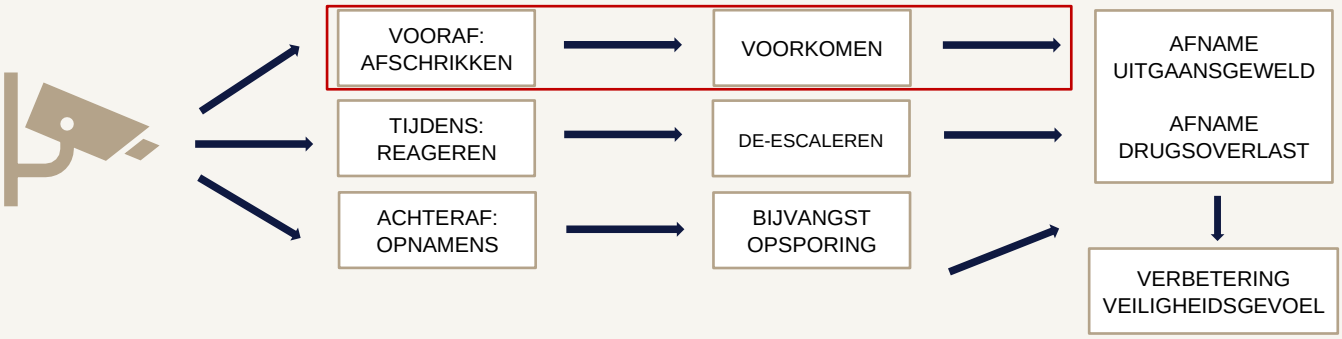
- Coalitieakkoord 2018-2022;
- Kadernota integrale veiligheid Westelijke Mijnstreek 2019-2022;
- Uitvoeringsplan integrale veiligheid Sittard-Geleen 2021-2022;
- Analyse gemeente vakgroep intelligence van team Openbare Orde en Veiligheid;
- Politiecijfers incidenten en misdrijven;
- Openbare orde registraties van politie;
- Evaluatie cameratoezicht 2014-2015 gemeente Sittard-Geleen;
- Evaluatie cameratoezicht 2019 gemeente Sittard-Geleen;
- Projectopdracht doorontwikkeling cameratoezicht;
- Veiligheidsmonitor Sittard-Geleen 2019.

Daarnaast zijn 15 interviews gehouden met medewerkers van gemeente (projectleider, BOA's, beleid en uitvoering), installateur, politie, beveiligers en veiligheidscoördinator Fortuna. Ook hebben de onderzoekers observaties op straat uitgevoerd om te kijken hoe zichtbaar de camera's en informatiebordjes zijn.

Vooraf: preventie

Hoe werkt dit mechanisme?

Dit hoofdstuk gaat over het eerste mechanisme dat camera's kunnen activeren: preventie. Het idee is dat incidenten worden voorkomen door het afschrikkende effect dat camera's hebben op potentiële plegers van criminaliteit. Dit idee wordt vaak samengevat als: ''Criminelen zullen zich wel twee keer bedenken voordat ze onder het oog van een camera een delict plegen.''

Figuur 5 – Mechanisme 1: voorkomen van incidenten

Voor het activeren van dit preventieve mechanisme moet aan twee voorwaarden zijn voldaan:
1) potentiële daders moeten weten dat er cameratoezicht is en
2) ze moeten op basis van die kennis besluiten af te zien van het plegen van een voorgenomen delict.
In dit hoofdstuk wordt bezien of in Sittard-Geleen aan die twee voorwaarden wordt voldaan.

Zichtbaarheid camera's en informatieborden

Camera's

De eerste voorwaarde voor preventie is dat daders weten dat er cameratoezicht is. Dat betekent in elk geval dat de camera's zelf goed zichtbaar moeten zijn. Op dit moment zijn er 72 camera's geplaatst in gemeente Sittard-Geleen. In de aanbesteding van 2014 is gekozen voor camera's die inblenden in de omgeving om de stad 'vriendelijker' te laten ogen. Uit observaties op straat blijkt dat de camera's vrijwel geheel opgaan in de omgeving en niet zichtbaar zijn geplaatst. Ze zijn vaak in de kleur van de lantaarn- of camerapaal gespoten waar ze aan zijn bevestigd. Zo'n 20% tot 25% van de camera's zijn bevestigd aan de muur van een gebouw. Deze camera's hebben een soortgelijke kleur als het gebouw en vallen daardoor ook niet op. De camera's die aan camera- of lantaarnpalen zijn bevestigd vallen beter op dan de camera's die aan gebouwen zijn bevestigd. De camera's die op een eigen paal zijn gemonteerd en zijn voorzien van inklimbeveiliging vallen wel op.

Figuur 6 – Camera's overdacht en tijdens de avond/nacht

In de avonduren zijn de camera's niet goed zichtbaar. Zeker de camera's in de donkergrijze en zwarte kleur zijn minder herkenbaar en gaan op in het straatbeeld. Ook zijn de gemeentelijke camera's niet makkelijk te onderscheiden van particuliere bewakingscamera's die in Sittard-Geleen hangen.

Informatieborden

In artikel 151c lid 4 Gemeentewet is vastgelegd dat het gebruik van camera's kenbaar moet zijn. Een effectieve manier om dit te doen is het ophangen van informatieborden waarmee inwoners en bezoekers gewezen worden op het aanwezige cameratoezicht in het gebied. Er staan in totaal 25 informatieborden. Op de informatieborden staan de logo's van gemeente Sittard-Geleen en politie weergegeven en ze zijn tevens voorzien van een plaatje van een camera. De borden zijn op de toegangswegen naar de cameragebieden geplaatst. De borden zijn (op 1 locatie uitgezonderd) aan één kant van de weg geplaatst en staan allemaal 'naar buiten' gericht.

De informatieborden worden niet allemaal goed beheerd: sommige borden zijn sterk verontreinigd en op een deel van de borden zijn stickers over de logo's van de politie of de gemeente geplakt. Ook sluit de plaatsing van de borden niet goed aan op de doelstelling om voorbijgangers juist te informeren. Bij het busstation aan de Rijksweg in Geleen hangen bijvoorbeeld drie informatieborden, maar zelfs bij volledig inzoomen van de camera's is dit gebied nauwelijks in beeld te krijgen. De camera's staan te ver weg. Bij het treinstation van Sittard hangt wel een camera, maar staat geen informatiebord. Ook zijn er geen informatieborden geplaatst op de route die bezoekers vanuit het treinstation naar het centrum afleggen. Verder valt op dat de informatieborden in de avond niet goed zichtbaar zijn: er zijn geen reflecterende materialen aangebracht en ze staan vaak buiten het bereik van de straatverlichting. De borden wekken de indruk dat ze vooral zijn geplaatst om aan de wettelijke informatieplicht te voldoen: niet om actief op de camera's te wijzen.

Figuur 7 – informatieborden in Geleen en Sittard

Niet alleen uit de eigen observaties blijkt dat de informatieborden niet optimaal zijn geplaatst: dit werd ook bevestigd in een deel van de interviews met experts. Een van hen zei over de informatieborden:

> *"De informatieborden zijn nauwelijks zichtbaar in zowel Sittard als Geleen. Je weet niet dat er camera's zijn. De borden zijn ook klein van omvang. Verdachten zijn over het algemeen verbaasd wanneer zij te horen krijgen dat er een camera hangt in het gebied waar zij een overtreding of misdrijf hebben begaan."*

In een ander gesprek werd een concreet voorbeeld gegeven:

> *"Op het Tempelplein stapten op een avond twee mannen uit een auto en liepen naar de pinautomaat. Zij gingen vervolgens beide wildplassen in het park en naast de auto. De surveillance is ter plaatse gegaan en vroeg aan hen wie waar had geplast. Beide personen ontkenden. Door de camerabeelden konden ze de plekken ontdekken en bewijzen wat er was gebeurd. Beide mannen waren duidelijk niet op de hoogte van het feit dat er camera's op deze plekken hingen, terwijl bij het inrijden van de Rosmolenstraat richting het Tempelplein twee informatieborden zijn geplaatst. In de avonduren zijn deze borden niet goed zichtbaar."*

Communicatie over cameratoezicht

De gemeente heeft vooraf en gedurende het cameratoezicht op verschillende manieren gecommuniceerd. Er is onder andere in 2014 een persbericht opgesteld 'start cameratoezicht centra', een folder gemaakt voor de inwoners 'Camera's in uitgaansgebieden' en posters verspreid 'Cameratoezicht in Geleen' en 'Cameratoezicht in Sittard' (zie figuur 8). In 2016 is er aandacht geweest voor het cameratoezicht in de stadskrant met het artikel 'politie en gemeente positief na 2 jaar cameratoezicht' en het persbericht 'Nog vijf jaar cameratoezicht in centra'. Op de website van gemeente Sittard-Geleen is in 2018 het onderdeel 'Cameratoezicht in uitgaansgebieden' toegevoegd. Daarna hebben nog enkele aanpassingen op de website plaatsgevonden.

Figuur 8 – Posters ‘Cameratoezicht in Geleen’ en ‘Cameratoezicht in Sittard’

In 2020 is gecommuniceerd over de inzet van mobiel cameratoezicht tijdens de jaarwisseling van 2020-2021. Er gold een tijdelijk vuurwerkverbod in de periode van 24 december 2020 tot 02 januari 2021. In het belang van de handhaving van de openbare orde werden gedurende de jaarwisseling meerdere mobiele camera’s ingezet.

Recent is door de gemeente gecommuniceerd omtrent twee openbare orde verstoringen en daarbij is de relatie gelegd met de inzet van mobiel cameratoezicht. De eerste situatie was in de Gadéstraat waar explosieven zijn aangetroffen in een ontvreemde auto. Om de openbare orde te herstellen is na een afweging besloten om tijdelijk mobiel cameratoezicht in te zetten. De bewoners in de omgeving zijn door de gemeente geïnformeerd per brief. Ten tweede zijn tijdens wanordelijkheden in januari 2021 naar aanleiding van de avondklok maatregelen getroffen ter voorkoming van verstoring van de openbare orde. Naast de noodverordening is een veiligheidsrisicogebied aangewezen en is cameratoezicht ingezet om inwoners te beschermen.

Tijdens een interview gaven meerdere respondenten van de gemeente het volgende aan over de website van Sittard-Geleen:

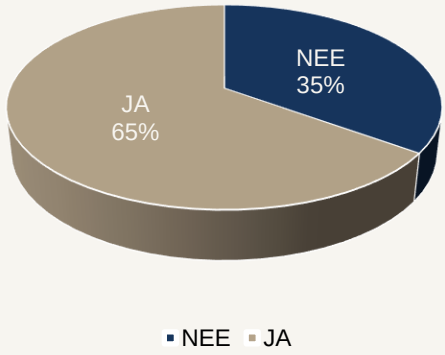
> *“Er wordt weinig gebruik gemaakt van communicatiekanalen zoals op de website, social media en nieuwsbrieven. De website maakt het niet beeldend en als je dieper op de materie wilt inzoomen, dan is het lastig om op de website informatie hierover te vinden. Er dient meer aansturing op te komen, aangezien hiervan te weinig gebruik wordt gemaakt.”*

De tekst over cameratoezicht op de website is niet compleet en niet geheel juist. De locaties waar het cameratoezicht plaatsvindt zijn niet bijgewerkt en het station in Sittard waar cameratoezicht is, wordt niet vermeld. Er is verder sprake van onduidelijke teksten over het juridisch kader en een onduidelijke verwijzing naar de politie.

Weten mensen dat er cameratoezicht is?

In de veiligheidsmonitor Sittard-Geleen 2019 is gevraagd of de inwoners op de hoogte waren van het feit dat er in het centrum cameratoezicht is. Zoals in figuur 9 weergegeven gaf ruim twee derde van de inwoners aan op de hoogte te zijn van het feit dat er cameratoezicht aanwezig is. Driekwart van de inwoners gaf aan dat de aanwezigheid van cameratoezicht hen een gevoel van veiligheid bood. Een op de vijf inwoners (20%) gaf aan dat dit in grote mate het geval was, voor ruim de helft van de inwoners bood dit in beperkte mate een gevoel van veiligheid (54%) en voor een kwart van de inwoners gaf dit geen gevoel van veiligheid.

Figuur 9 – Op de hoogte van cameratoezicht (percentage)

In de diepte-interviews die zijn gevoerd voor deze evaluatie geven medewerkers van gemeente, de installateur, politie, beveiligers en veiligheidscoördinator van Fortuna verschillende reacties op de vraag of mensen weten dat er cameratoezicht is. Een deel denkt dat de camera's in Sittard en Geleen preventief werken, bijvoorbeeld omdat zij tijdens het uitkijken van de beelden zien dat sommige mensen bewust naar de camera kijken. In de cameratoezichtruimte is dan te zien dat sommige mensen kijken waar de camera hangt en soms wijst iemand naar de camera of zwaait eventjes. Een supervisor van de politie gaf aan dat sommige mensen bewust buiten het cameragebied blijven wanneer zij een strafbaar feit willen plegen.

Het feit dat de informatieborden niet opvallen en dat de camera's opgaan in de omgeving maakt volgens een respondent niet uit: ''Als je niks te verbergen hebt dan denk je hier ook niet verder over na. Iemand die iets wil proberen let er wel op.'' Camera's werken preventief wanneer je ook daadwerkelijk iets doet met de beelden en deze beelden ook repressief worden gebruikt. De meeste respondenten gaven aan dat je van buitenaf niet het idee hebt dat je in een cameragebied loopt:

> *"Cameratoezicht heeft een preventieve werking als men weet dat er camera's hangen. Het inblenden van de camera's in het straatbeeld gaat ten koste van de preventieve werking. Wanneer je het cameragebied inloopt, heb je niet het idee dat je wordt bekeken. Het moet wel duidelijk kenbaar zijn voor mensen die het gebied inlopen dat er sprake is van cameratoezicht."*

Maar er zijn ook andere signalen. Uit meerdere interviews blijkt dat verdachten over het algemeen verbaasd zijn als ze horen dat er een camera hing. Zo zijn er nog steeds overtreders die vol in het zicht van de camera urineren.

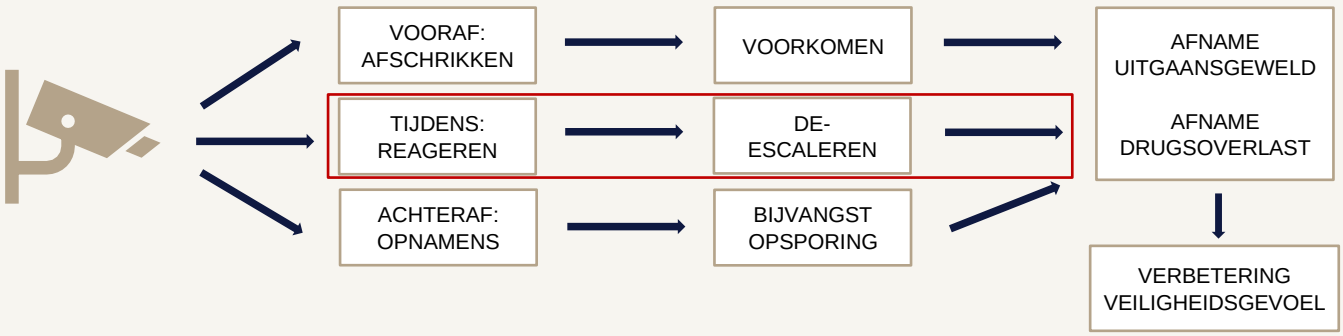
Conclusie preventieve mechanisme

Alles overziend is de conclusie dat het mogelijke preventieve effect van het cameratoezicht niet optimaal wordt bereikt. De camera's en informatieborden vallen niet bijzonder op, vooral niet in het donker. Er is met name incidenteel gecommuniceerd over cameratoezicht. Er is voldaan aan de juridische plicht, het informeren. Echter is er geen gebruik gemaakt van gerichte communicatie om het afschrikkend effect de verhogen. Of potentiële veroorzakers van overlast of plegers van criminaliteit zich iets van de camera's aantrekken is onduidelijk. Er zijn mensen die recht onder een camera iets doen wat niet mag. Maar er zijn ook experts die opmerken dat mensen wel degelijk bewust zijn van de camera's. Waarschijnlijk hebben de camera's dus meer effect op rationeel gedrag van daders die rekening houden met de risico's van hun daden dan op impulsief gedrag van mensen. Daar waar het preventie effect niet optimaal wordt bereikt draagt het cameratoezicht niet optimaal bij aan de veiligheidsopgaven die er in de gemeente Sittard-Geleen zijn.

Live: de-escalatie

Hoe werkt dit mechanisme?

Het uitkijken van de camerabeelden vindt plaats in de cameratoezichtruimte (CTR) in het politiebureau Sittard. In de avonden en nachten van vrijdag op zaterdag en van zaterdag op zondag worden tussen 22.00 uur en 05.00 uur de camerabeelden *live* bekeken door een observant van een beveiligingsbedrijf onder leiding van een supervisor van politie. Gedurende de COVID-19-periode is de starttijd variërend tussen 18.00 uur en 21.00 uur. Deze tijden variëren afhankelijk van de maatregelen van het Rijk. De observant bekijkt de camerabeelden en alerteert de supervisor als bijzonderheden worden geconstateerd. De supervisor van politie zorgt dan voor de aansturing van politie of BOA's (Buitengewoon Opsporingsambtenaren) op straat.

Figuur 10 – Mechanisme 2: live cameratoezicht

Om dit mechanisme te activeren moet aan een twee voorwaarden worden voldaan. Ten eerste is het nodig dat er op de juiste plekken en juiste tijdstippen *live* toezicht wordt gehouden door deskundige observanten. Ten tweede is nodig dat er een reactie op straat volgt als er een incident wordt waargenomen door de observant. In dit hoofdstuk wordt bezien in hoeverre aan die voorwaarden wordt voldaan in Sittard-Geleen.

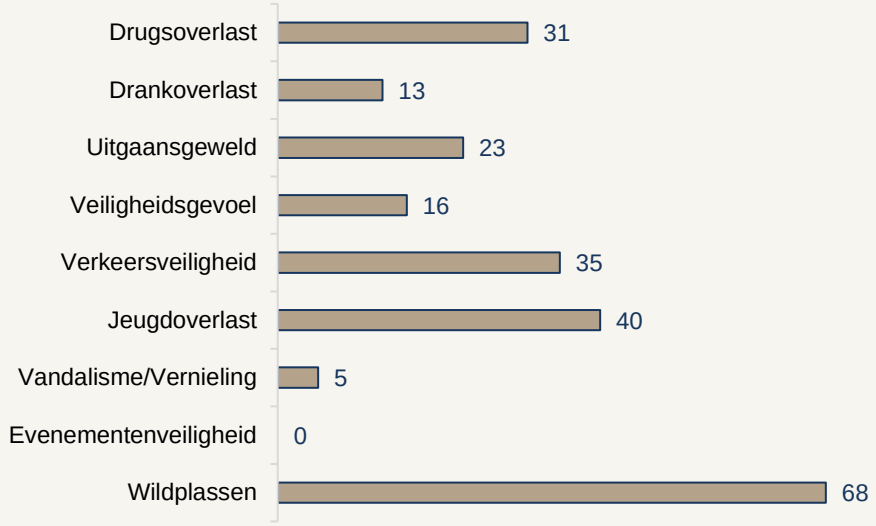
Wat zien de observanten?

Mutaties

Alle 'prangende incidenten' die tijdens het *live* toezicht worden waargenomen, worden genoteerd in de mutaties van de politie met als label 'openbare orde'. Dit zijn zowel waarnemingen van de observant als de supervisor. In deze mutaties worden geen waarnemingen van afwijkend gedrag of afwijkende situaties ten behoeve van informatievergaring geregistreerd. De mutaties worden verstuurd naar een contactpersoon bij de gemeente.

Ten behoeve van deze evaluatie zijn de mutaties over het aantal geregistreerde incidenten van januari 2019 tot en met april 2021 geanalyseerd.

Grafiek 1 – aantal geregistreerde incidenten per type (januari 2019 tot en met april 2021)

Het gaat in de periode van januari 2019 tot en met april 2021 in totaal om 231 geregistreerde incidenten. Het grootste gedeelte van deze geregistreerde incidenten gaan over wildplassen (29%), jeugdoverlast (17%), verkeersveiligheid (15%) of drugsoverlast (13%).

Er is ook onderscheid gemaakt uit welk cameratoezichtgebied de geregistreerde incidenten komen. Een ruime meerderheid van 71% van de geregistreerde incidenten is afkomstig uit Sittard, waarvan 10% op de markt in Sittard. De andere registraties komen uit Geleen centrum (21%). Verder zijn er nog incidenten in het gebied rondom het treinstation in Sittard (3%) en het voetbalstadion van Fortuna (4%).

Niet alle relevante waarnemingen van de observator komen terecht in de mutaties van politie. Tijdens dit evaluatieonderzoek ontstond hier meer beeld bij: een observant zag dat een groep jeugdigen met lachgaspatronen bezig was. Het was hem niet bekend dat deze informatie interessant voor de gemeente zou kunnen zijn: volgens de observant was er namelijk nog geen sprake van een incident. Deze informatie kan interessant zijn voor de gemeente om te weten waar en in welke mate lachgas een probleem is in de gemeente. Daarnaast kan sinds april 2020 op basis van de APV handhaving plaatsvinden op het gebruik van lachgas. De mutaties zijn dus niet compleet – een constatering die desgevraagd door een aantal respondenten werd bevestigd.

De gemeente ontvangt de openbare orde mutaties, maar er wordt geen terugkoppeling gegeven richting de observanten. Dat betekent dat dus niet wordt opgemerkt dat het voorbeeld van hierboven (een jeugdgroep met lachgaspatronen) niet wordt gemuteerd. Andersom idem, als er wordt gerapporteerd dat er obstakels voor een camera staan, krijgen de observanten en supervisor van politie doorgaans geen terugkoppeling van de gemeente. Dit belemmert de samenwerking en informatiepositie van de gemeente.

Bovenstaande registraties zijn, zoals aangegeven, hoogstwaarschijnlijk niet compleet, omdat niet alle incidenten worden geregistreerd. Daarom hebben we tijdens de interviews aanvullende vragen gesteld over hoe vaak er iets wordt waargenomen per nacht dat er *live* toezicht is. Gemiddeld zijn dat volgens verschillende experts 10 á 15 waarnemingen per nacht in de periode voorafgaand aan COVID-19. Momenteel gaat het om ongeveer 5 á 10 waarnemingen per nacht dat er *live* toezicht is. Als dit globaal wordt omgerekend naar totaalcijfers per jaar komt dit uit op ongeveer 1.200 incidenten per jaar. Dat is duidelijk meer dan in de openbare orde mutaties waar per jaar ongeveer 100 incidenten in staan. Een groot deel van de waarnemingen is dus – althans volgens de politie – niet de moeite waard om een mutatie over te maken. Dit is een gemiste kans ten behoeve van de informatiepositie. Zowel van de gemeente als die van politie. Des te meer informatie ter beschikking is, des te meer er informatiegestuurd kan worden gewerkt om de resultaten te optimaliseren.

Vanwege COVID-19 is een andere invulling gegeven aan het cameratoezicht. Van uitgaansgeweld is immers nauwelijks nog sprake, omdat is besloten de kroegen te sluiten. De uitgaansgebieden zijn hierdoor veel rustiger. Ook de omgeving rondom het voetbalstadion is rustiger, omdat er voetbalwedstrijden worden zonder publiek gespeeld. Een respondent gaf hierover het volgende aan:

> *“Het aantal incidenten is vermoedelijk in deze periode gehalveerd. Door COVID-19 wordt nu minder waargenomen. In april en mei 2020 heeft er zelfs geen live cameratoezicht plaatsgevonden. In de ‘normale periode’ was er vaker een gespannen sfeer op het terras, waren er meer wildplassers, meer baldadigheid zoals fietsen omtrappen en waren er meer opstootjes.”*

Binnen team Openbare Orde en Veiligheid zijn een aantal medewerkers in meer of mindere mate belast met informatie en analyse. Deze vakgroep Intelligence heeft een analyse opgesteld. Zij constateren ook dat COVID-19 zijn weerslag heeft gehad op het aantal incidenten en misdrijven in de centra en rondom het Fortuna stadion. Voorafgaand aan COVID-19 werd via de camera’s in Sittard-Centrum relatief veel waargenomen binnen het dekkingsgebied. Gedurende de COVID-19 periode werd via de camera’s juist relatief meer in Geleen-Centrum geregistreerd.

Een aantal supervisors geven aan dat met name via externen waarnemingen of meldingen binnenkomen en niet zozeer vanuit de cameratoezichtruimte van de supervisor en observator zelf. Waarnemingen komen doorgaans van buiten op straat en via de horecalijn met de melding ‘’er doet iemand vervelend’’. Vervolgens kan dan vanuit de cameratoezichtruimte worden meegekeken. Maar alles overziend zijn er in de huidige COVID-19 periode ook minder van dergelijke waarnemingen op straat en komen er dus minder verzoeken tot meekijken in de cameratoezichtruimte binnen.

Dagen en uren

Er is zoals aangegeven alleen rechtstreeks cameratoezicht in de avonden en nachten van vrijdag op zaterdag en van zaterdag op zondag. Het camerasysteem staat wel zeven dagen per week en 24 uur per dag aan. Daardoor kunnen de camera’s dus ook altijd *live* worden bekeken indien dat gewenst is. Voorwaardelijk is dan wél dat vereiste personele bezetting aanwezig is. Door de vakgroep intelligence van team Openbare Orde en Veiligheid zijn het aantal meldingen opgesplitst voor de verschillende nachten per jaar.

Tabel 1 – aantal meldingen per nacht, per jaar in het dekkingsgebied

Gebied	2018		2019		2020	
	vr/za	za/zo	vr/za	za/zo	vr/za	za/zo
Sittard Centrum	13	18	16	7	6	11
Geleen Centrum	4	4	5	2	6	6
Handelscentrum Bergerweg Sittard	0	3	0	0	3	1
Markt onbekend	0	0	2	3	0	5

In 2018 en 2020 werden in de zaterdagnacht meer incidenten waargenomen dan op de vrijdagnacht. In 2019 was dat andersom. Er is ook gekeken naar de tijdstippen per nacht. Daaruit blijkt dat er in de nacht van zaterdag op zondag nacht van 04.00 uur tot 05.00 uur heel weinig incidenten zijn. De piek ligt tussen 24.00 uur en 03.00 uur 's nachts – zowel op de vrijdagnacht als de zaterdagnacht. Wel valt op dat er op zaterdagavonden al vroeger in de avond sprake is van incidenten en misdrijven.

Er is ook gekeken of er buiten de huidige uitkijktijden veel incidenten gebeuren in relatie tot uitgaansgeweld. Dat is niet het geval: de meeste door de politie geregistreerde incidenten gebeuren in de cameragebieden en op vrijdagnacht of zaterdagnacht. Dus de gekozen tijdstippen voor *live* toezicht sluiten aan op de problematiek van het uitgaansgeweld.

Locaties

Er zijn acht straten in Sittard-Geleen die de afgelopen drie jaar structureel een hoog aantal incidenten en misdrijven laten zien. Het gaat hierbij om een grote concentratie meldingen van drugs- of drankoverlast, vernieling of zaakbeschadiging, openlijk geweld, mishandeling, straatroof en drugshandel. Twee van deze straten vallen binnen het dekkingsgebied van de camera's: de Rijksweg Centrum Geleen en het Stationsplein Sittard. De andere zes straten zijn niet in beeld van de camera's.

Uit interviews blijkt dat sommige experts de camera's liever naar een andere positie willen verplaatsen. Zo zouden ze bijvoorbeeld personen willen kunnen volgen op het Tempelplein, terwijl dat nu niet mogelijk is. De plekken in de binnenstad van Geleen die nu in beeld zijn, zijn volgens een respondent niet zo interessant voor openbare orde en veiligheid. Bij de coffeeshop in Geleen is geen zicht op de parkeerplaats, terwijl dat juist de plek is waar het interessant is om beelden uit te kijken. Er staat een groot reclamebord dat het zicht van de camera op deze parkeerplaats blokkeert. Ook geven sommigen aan dat bij evenementen de route van het station naar de markt meer inzichtelijk zou moeten worden gemaakt. Tevens is er bij het stadion Fortuna geen zicht op de bussen, niet op het parkeerterreinen en niet op de aan- en afvoer van publiek. Dat zijn plekken waar kan worden overwogen extra camera's te plaatsen, aldus respondenten van de gemeente en Fortuna.

Verbindingen

Er zijn klachten over de beeldkwaliteit en over de bediening van de camera's. Het is echter niet duidelijk waar de problemen precies door worden veroorzaakt. Een camerasysteem bestaat immers uit camera's, infrastructuur, een video management systeem en beeldschermen. Waarschijnlijk hebben de problemen in elk geval te maken met de gekozen verbindingen. In Sittard-Geleen is gekozen voor een combinatie van (draadloze) netwerken. De camerabeelden gaan eerst naar een ontvanger boven op de Hanenhof en vervolgens naar de Grote Petruskerk in Sittard. Daarna gaat alles draadloos naar het politiebureau in Sittard. Voor de binnenstad van Sittard is gekozen voor twee punten waar de camerabeelden draadloos binnenkomen: de kerktoren van de Grote Petruskerk en een van de torens van de Basiliek. Daarna worden ze gekoppeld aan het politiebureau.

Alle camera's zijn dus geheel of gedeeltelijk verbonden aan de toezichtcentrale middels draadloze *point-to-point* verbindingen. Als het regent of donker wordt, zal de camerasensor enorm z'n best moeten doen om überhaupt nog een beeld te kunnen genereren. Als er veel ander verkeer is op de beschikbare bandbreedte, blijkt de bandbreedte vaak onvoldoende te zijn. Ook dat gaat ten koste van de beeldkwaliteit.

Beeldkwaliteit

De observanten en supervisors van politie geven aan dat de kwaliteit van de camerabeelden overdag redelijk tot goed is. De kleuren zijn helder en de beelden zijn scherp. Het is goed mogelijk om personen te herkennen. Voertuigen kunnen goed worden gevolgd en kentekens zijn goed leesbaar. Maar de kwaliteit van de camerabeelden in de avond en nacht is minder goed. Uit gesprekken met de observanten en supervisor van politie blijkt dat zij hierover ontevreden zijn. De beelden springen over op een nachtstand op het moment dat er minder licht is. Dat kan in het ergste geval leiden tot een beeld met louter 'sneeuw' zoals op de camera die Fort Sanderbout in beeld brengt. Uit een inventarisatie blijkt dat 71% van de camera's niet (meer) aan de eisen voldoet.

Figuur 11 – Beeld Fort Sanderbout tijdens de avond

Personen herkennen in de avonduren is lastig, evenals het herkennen van kentekens, zeker bij het stadion van Fortuna Sittard. Daarnaast is de lichtgevoeligheid van de camera's een probleem: lampen van auto's en lantaarnpalen zijn hinderlijk en maken de beelden onbruikbaar. Volgens een van de respondenten is herkenning van personen alleen mogelijk op basis van een speciaal loopje of een specifieke houding, niet op basis van het gezicht.

> *"Overdag zijn de beelden vrij redelijk tot goed. In de nacht zijn de camerabeelden minder tot slecht. Herkenning van een kenteken is dan moeilijk, je bent compleet verblind wanneer een auto aankomt. Dan komt er een witte vlek in het beeld. Dit is ook zo bij straatverlichting. Bij minder lichtintensiteit gaat het beeld op een nachtstand. Een signalement geven wordt dan lastig. Dan ben ik op zoek naar een grijze jas terwijl de persoon in de praktijk een blauwe jas aan heeft. Kentekens herkennen van stilstaande auto's gaat wel, maar van een rijdende auto minder. Dat kun je vergeten."*

Bij het inzoomen worden twee zaken als frustrerend ervaren. Ten eerste duurt de reactie van het systeem te lang: ongeveer 3 seconden. Dus als een observant snel wil inzoomen, gaat het te traag en is de persoon of het voertuig alweer weg. De camera's springen na een tijdje ook weer automatisch terug naar de presets: hoe ze vooraf ingesteld zijn. Dat is niet handig als er net is ingezoomd op de juiste plek.

Bij het stadion van Fortuna zijn de camerabeelden van onvoldoende kwaliteit om achteraf te kunnen gebruiken als bewijs. Meerdere respondenten gaven aan dat de beelden opsporingstechnisch "een drama" zijn, vooral in het donker.

Alles overziend is de kwaliteit van de verbindingen en van de beelden van het huidige camerasysteem onvoldoende, vooral voor het hoofddoel: rechtstreeks toezicht tijdens nachtelijke uitgaansuren.

Uitval

De camera's vallen regelmatig uit: volgens een aantal respondenten zijn er veel en langdurige storingen. Sommige camera's blijken al maanden niet meer te werken. Vooral het afgelopen jaar zijn er veel storingen. Elke uitval (groot of klein) dient direct te worden gemeld in het interne monitoringsysteem en de supervisor van politie meldt de storing bij de leverancier. Als één camera niet werkt, wordt dit binnen 24 uur opgevolgd. Bij uitval van vijf of meer camera's kan direct contact worden opgenomen en volgt er binnen een uur een terugkoppeling. Dat laatste blijkt niet het geval: vaak wordt een melding pas de eerstvolgende werkdag opgepakt – ook als er meer dan vijf camera's uitvallen. Een aantal respondenten gaf het volgende voorbeeld:

> *"Onlangs deed geen enkele camera het. Alle beelden waren zwart en er had hier vooraf geen communicatie over plaatsgevonden. Vervolgens hebben we gebeld naar het bedrijf dat de camera's voorziet en er kwam iemand langs. Uiteindelijk bleek dat ze onderhoud aan het plegen waren en aan het updaten. We hebben gewacht tot 01.00 uur 's nachts en hadden nog steeds geen beelden. De dag erna om 14.00 uur deden de beelden het. Het onderhoud had wat ons betreft ook op een andere dag kunnen plaatsvinden."*

Obstakels

Bij een aantal camera's is sprake van een hindering door obstakels. Een aantal bomen (zoals op de Rijksweg in Geleen) blokkeert het camerabeeld. De bomen worden steeds groter en de camera's kunnen er niet meer overheen kijken. Ook zijn er onlangs bomen geplant bij het stadion van Fortuna Sittard waardoor de observanten alleen maar bomen in beeld te zien kregen. Inmiddels zijn de camera's hoger opgehangen.

Figuur 12 – Bomen Rijksweg Geleen

Ook bij grotere evenementen wordt gebruik gemaakt van de cameratoezichtruimte en komt het voor dat er obstakels voor een camera staan. Door verschillende respondenten werd aangegeven dat versieringen tijdens evenementen in Sittard en Geleen vaak hinder opleveren. Tijdens de Oktoberfeesten moesten een kassa en toiletunit worden verplaatst, omdat deze het beeld van een camera blokkeerden. Ook werden er felle lampen gericht op een camera, waardoor daar geen zicht meer was. Voorafgaand aan het evenement zijn die zaken niet ter sprake gekomen, waardoor gedurende het evenement alsnog maatregelen moesten worden genomen.

Observanten

Het cameratoezicht wordt uitgevoerd door medewerkers van een beveiligingsbedrijf: een ploeg van vier observanten verdeelt de uitkijkdiensten onderling. Elke observant wordt gemiddeld één keer per maand een weekend ingezet om de beelden uit te kijken. De observanten zijn tevreden over de samenwerking met politie: "Als je iets ziet op de camerabeelden dan kun je dat meteen bij hen neerleggen en pakken ze het gelijk op". Een supervisor van politie gaf het volgende aan tijdens een interview:

> *"De observant van het beveiligingsbedrijf kijkt constant op de schermen. Ik kijk vaker met een scheef oog. Ik bewonder hoe zij met de vele beelden werken, aangezien de beelden helemaal door elkaar staan en er geen plaatselijke bekendheid met het gebied is. Er zit wel verschil in kwaliteit van de observanten."*

Het *live* meekijken levert meerwaarde op, omdat er kan worden ingezoomd op een incident en er zo verdachten snel kunnen worden geïdentificeerd. De observanten leveren daarmee een belangrijke bijdrage aan het werk op straat, hoewel hun waarde volgens een aantal respondenten zou kunnen worden verbeterd door betere opleiding.

Het ontbreekt aan een goede instructie voor de supervisors van politie. Van de politie wordt verwacht dat ze binnen twintig minuten de taken kennen en begrijpen hoe het *live* uitkijken werkt. In de cameratoezichtruimte zitten dan ook alleen supervisors van politie die voldoende interesse hebben in cameratoezicht en hun eigen draai hieraan hebben weten te geven. Er is geen handelingskader, geen goede opleiding, geen cursus over hoe je het beste kunt uitkijken en geen tussentijdse instructies.

Er gaan stemmen op om BOA's in te zetten als observant. Die hebben lokale kennis van het gebied, van de horeca en van de mensen die er werken en uitgaan. De afgelopen jaren is in de praktijk gebleken dat de camera's steeds meer een instrument voor de politie zijn geworden. De gemeente zou daar meer regie op moeten voeren, volgens sommigen. De camera's zijn er immers niet voor opsporing, maar voor gemeentelijke doelstellingen. Door de BOA's in positie te brengen kan de gemeente het cameratoezicht meer richten op onderwerpen die voor de gemeente relevant zijn, zoals leefbaarheid, overlast en dergelijke. Ook kunnen BOA's vanuit de cameratoezichtruimte hun collega's op straat aansturen bij wildplassen, jeugdgroepen of parkeerproblematiek. Dat zijn onderwerpen waar de politie als gevolg van prioritering minder aandacht aan kan besteden. Andersom kunnen de BOA's die op straat werken aan de cameratoezichtruimte doorgeven wanneer op bepaalde locatie jongeren bij elkaar komen. Zij kunnen dan onopgemerkt kijken wat er gebeurt en de BOA's bijpraten over de situatie op straat op momenten dat er geen politie, BOA of een andere persoon in uniform aanwezig is.

Ruimte en beeldschermen

De supervisor van politie en de observant hebben de beschikking over twee werkplekken in een ruimte op het politiebureau in Sittard. Een werkplek met 4 uitkijkschermen en een werkplek met zes uitkijkschermen. Boven beiden werkplekken hangen grote schermen die gebruikt worden bij grootschalige incidenten of evenementen. Daarnaast zet gemeente Stein ook cameratoezicht in, in het belang van de handhaving van de openbare orde. Deze camerabeelden van de gemeente Stein worden door de observanten op het politiebureau te Sittard op één separaat scherm uitgelezen. De camera's van Stein hebben een ander Video Management Systeem en zijn niet geïntegreerd in het systeem van de gemeente Sittard-Geleen.

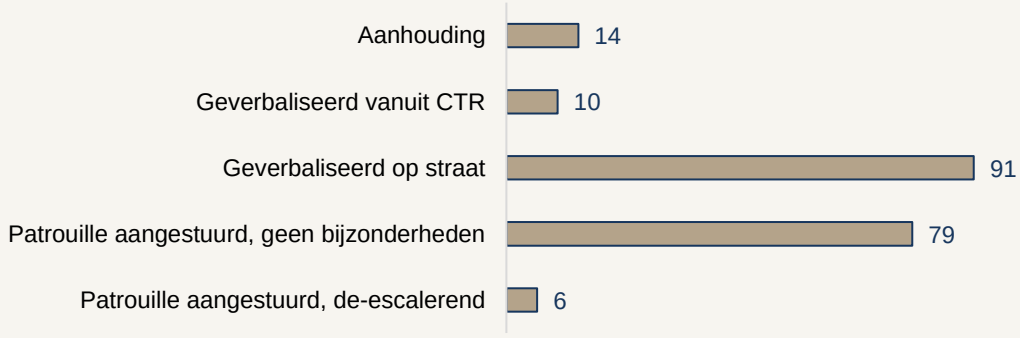
Uit meerdere interviews blijkt dat de ruimte niet ideaal is. De ruimte is te klein en bij een grootschalig incident of evenement is dit geen geschikte ruimte om met meer dan drie personen *live* camerabeelden te kijken. Het wordt dan al snel te druk en er is te veel lawaai om geconcentreerd te kunnen werken. Wel is het prettig dat de operationeel coördinator van politie in de ruimte ernaast aanwezig is. Het zou goed zijn als beelden naar de ruimte van de operationeel coördinator van politie zouden kunnen worden doorgezet. Dan kan iedereen in alle rust doorwerken en is er meer bewegingsvrijheid in de cameratoezichtruimte.

Reactie op straat

Het *live* cameratoezicht kan op diverse manieren leiden tot ingrijpen op straat. Sommige incidenten worden door het Operationeel Centrum Politie Limburg gecoördineerd. Bij andere incidenten kan de supervisor van de politie in de cameratoezichtruimte in Sittard zelf via de horecalijn contact opnemen met beveiligers of politie op straat. De politie kan dan ingrijpen en personen aanhouden of verbaliseren. Het Operationeel Centrum Politie Limburg stuurt de noodhulp aan en de supervisor van politie stuurt de openbare orde dienst via portofoon op straat aan. De supervisor is de brug tussen het Operationeel Centrum Politie Limburg en de aansturing van de openbare orde dienst op straat.

De supervisor muteert de prangende incidenten, zoals eerder aangegeven onder het kopje ‘‘Wat zien de observanten’’. Hieronder is geïllustreerd welke type opvolging wordt gegeven op straat naar aanleiding van contact met supervisor in de cameratoezichtruimte.

Grafiek 2 – type opvolging periode 2019 – april 2021

Op basis van de interviews en deze registraties kan worden geconcludeerd dat incidenten die worden gespot door het cameratoezicht heel vaak een reactie op straat krijgen: in 85% van de gevallen. Bij ernstige incidenten zoals een vechtpartij of beroving wordt er altijd direct gereageerd door de politie. Incidenten van minder ernstige aard komen lager op de prioriteitenlijst van de politie, zoals wildplassen. Een observator geeft aan dat er gemiddeld zo’n twee keer per uitgaansnacht geen patrouille direct beschikbaar is.

Andersom is niet bekend hoe vaak de cameratoezichtruimte door de politie op straat wordt gevraagd mee te kijken bij een incident waar zij mee bezig zijn. Op basis van gesprekken blijkt dat er gemiddeld zo’n vijf keer per uitgaansnacht een seintje vanuit cameratoezicht naar de politie op straat gaat en dat er ook vijf keer per uitgaansnacht wordt verzocht door de politie op straat om even mee te kijken. Uit de gesprekken met de supervisors van politie blijkt dat *live* uitkijken van de camera’s een veilig gevoel geeft aan de politiecollega’s op straat. Zij geven aan dat dit tevens een belangrijke opbrengst is van het cameratoezicht.

Daarnaast kunnen de observanten de politie op straat vaak precies vertellen wat er is gebeurd en wat alle betrokkenen hebben gedaan. Soms zijn de rollen van dader en slachtoffer niet meteen duidelijk voor degenen die twee minuten na de vechtpartij ter plaatse komen, maar kan de observant het ze precies vertellen. Daarnaast hebben de camerabeelden uiteraard ook meerwaarde als ze bewijsmateriaal opleveren. Dat is het onderwerp van het volgende hoofdstuk. Het cameratoezicht heeft duidelijk een toegevoegde waarde als onderdeel van de operationele aansturing van politie.

Conclusie *live* cameratoezicht

De centra van Sittard en Geleen hebben elk jaar veel te maken met incidenten en misdrijven. Het cameratoezicht is dus van grote toegevoegde waarde. Echter is een groter dekkingsgebied wel wenselijk, mede gelet op de ‘blind-spots’ tussen het station en het centrum van Sittard. De kwaliteit van de camerabeelden is onder de maat. Vermoedelijk ligt dit aan de infrastructuur van het cameranetwerk. Alles valt of staat met het draadloze netwerk. Daarbij is veroudering merkbaar.

De cameratoezichtruimte heeft in 2020 een upgrade gekregen, echter is de ruimte te klein om prettig te kunnen werken. Met name als de mogelijkheden van cameratoezicht in de toekomst optimaal worden benut. Daarbij wordt regelmatig opgemerkt dat het cameratoezicht niet goed is georganiseerd. Er is geen coördinator die vragen kan beantwoorden, problemen ad hoc kan oplossen dan wel verantwoordelijk is voor een goed verloop.

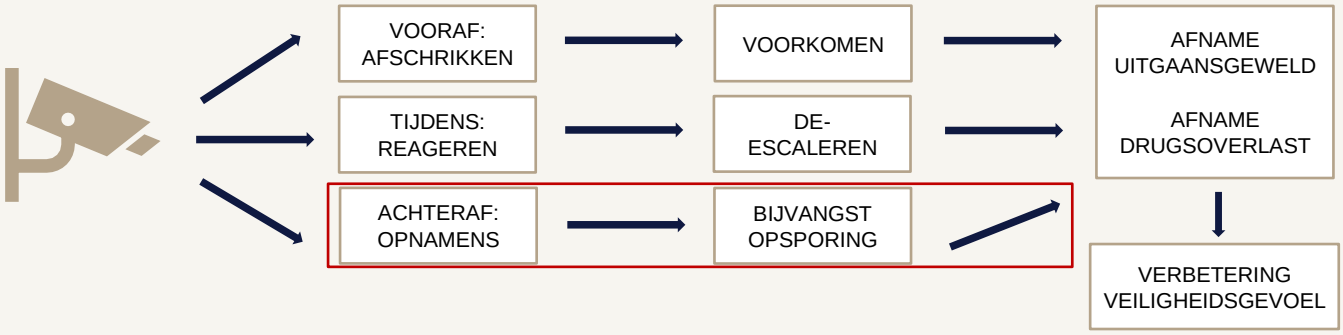
Er wordt weinig tot geen gebruik gemaakt van de mogelijkheden die cameratoezicht biedt in relatie tot de informatiepositie. Er worden alleen prangende politie zaken geregistreerd. Het feit dat de BOA’s niet zijn gekoppeld aan het cameratoezicht is een gemiste kans om ook de leefbaarheid in de gemeente aan te kunnen pakken middels cameratoezicht.

Als we kijken onder de motorkap van het cameratoezicht kunnen we concluderen dat de repressieve werking van het cameratoezicht niet optimaal wordt benut. Daarom kan het cameratoezicht, in het kader van de repressie, geen optimale bijdrage leveren aan de veiligheidsopgaven in de gemeente Sittard-Geleen.

Achteraf: opsporing

Hoe werkt dit mechanisme?

Het derde mechanisme van cameratoezicht is het achteraf gebruik van opnames, bijvoorbeeld als bewijsmateriaal in opsporingsonderzoeken. Daarnaast kunnen opnames ook van waarde zijn voor waarheidsvinding, bijvoorbeeld door een mogelijke vluchtroute van een verdachte te laten zien.

Figuur 12 - Mechanisme 3: Opnames achteraf gebruiken voor opsporing

Alle camerabeelden worden opgeslagen op een aparte server onder een registratienummer. De politie heeft een mappenstructuur opgebouwd waar de beelden kunnen worden bekeken: per jaar en per maand. Maar de werkwijze is niet eenduidig en enkele politieagenten hebben een individuele map waar ze de camerabeelden opslaan. Als de recherche opnames van de camera's bekijkt, wordt dat niet apart geregistreerd. Ook wordt er geen administratie bijgehouden van het aantal keren dat er opnames zijn aangeleverd aan het Openbaar Ministerie. De gezamenlijke mappenstructuur is steeds meer aan het verwateren, aldus een respondent. Er is geen vaste persoon die zich bezighoudt met het opslaan van camerabeelden en dus wordt het gebruik van de camerabeelden niet compleet geregistreerd.

Opbrengsten

Omdat de registratie niet volledig is, moet dit gedeelte van de evaluatie worden gebaseerd op informatie uit de interviews. Er komt vaak een zoekvraag om te kijken of er iets op beeld staat vanuit recherche en vanuit directe collega's van politie, zoals de operationeel coördinator van de politie.

Er zijn volgens politie 'mooie grote zaken' opgelost dankzij de camerabeelden. Een politieagent gaf tijdens het interview het voorbeeld van de gewapende overval in Geleen in 2016 op Eerste Kerstdag. Met de camerabeelden konden ze de situatie terugkijken en beelden aanleveren voor het Openbaar Ministerie.

De verdachte was met proefverlof en werd op de beelden herkend. Deze persoon werd conform de eis van het Openbaar Ministerie veroordeeld tot een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van 12 jaar.

Voor deze evaluatie heeft een supervisor van de politie geteld hoe vaak camerabeelden zijn opgevraagd van 2017 tot en met (april) 2021. Dat levert de inschatting op dat er ongeveer tussen de 150 en 160 beelden per jaar worden opgevraagd. Dat is inclusief rechercheverzoeken en inclusief een schatting voor beelden die niet in de centrale mappenstructuur zijn opgeslagen.

Volgens de supervisors van politie worden er wekelijks opnames van de camera's opgevraagd. Dat gebeurt in elk geval standaard als er uitgaansgeweld in het centrum is gepleegd, maar ook buiten de uitgaansnachten gebeuren er incidenten en ook daar worden de camerabeelden voor gebruikt. Het camerasysteem staat immers zeven dagen per week en 24 uur per dag aan. Dat betekent dat indien er een incident plaatsvindt op een andere dag dan de vrijdagnacht of zaterdagnacht (wanneer de beelden *live* worden uitgekeken) dat dan ook beelden achteraf kunnen worden uitgelezen. De camerabeelden worden gebruikt voor onderzoek naar uitgaansgeweld, maar ook voor andere delicten.

Er komen met name veel interne verzoeken vanuit het eigen politiebureau in Sittard binnen: "We hebben een aangifte. Kun je kijken voor beelden?", zoals een supervisor van politie vertelde. Als er geen *live* toezicht was, is de politie uiteraard afhankelijk van hoe de camera's standaard zijn ingesteld. Als de camera net een andere plek in beeld brengt, zijn de opgeslagen beelden niet bruikbaar. Bij een optiek op het Tempelplein is enkele maanden geleden een kraak geweest, maar daar stonden de camera's net verkeerd waardoor de beelden niet konden worden gebruikt als bewijs. Inwoners denken vaak dat een zaak makkelijk op te lossen is met de camerabeelden, maar dat gaat dus niet altijd op.

Er komen ook vragen binnen vanuit de district recherche. Het gaat dan bijvoorbeeld om vragen als ''welke kleding heeft iemand aan'' of ''waar staat de auto geparkeerd''. Het is dan wel van belang dat men een goede instructie heeft gehad over het opslaan van beelden.

De beelden kunnen ook een rol spelen tijdens het verhoor van verdachten. De politie kan beelden van incidenten laten zien en dat werkt vaak meteen. Ontkennen heeft dan geen zin meer. Vaak reageren verdachten heel verbaasd als de politie aangeeft dat er camera's hangen. Ook als iemand zegt dat er te veel geweld is gebruikt door de politie zijn de beelden vaak bruikbaar. Dan kan de politie laten zien wat er werkelijk is gebeurd. De politie voelt zich gesterkt door de beelden.

De beelden kunnen niet altijd leiden tot een opsporingsindicatie, daar de kwaliteit soms nalaat dan wel de camera een andere richting heeft uitgekeken dan het incident zich heeft voorgedaan.

De conclusie is dat camerabeelden doorslaggevend kunnen zijn in een rechtszaak of casus. Verwachting is dat indien wordt geïnvesteerd op een verbetering van de kwaliteit en betrouwbaarheid van het camerasysteem, het mechanisme dat zich richt op de opsporing achteraf een nog betere werking zal hebben.

Samenvatting, conclusie en aanbeveling

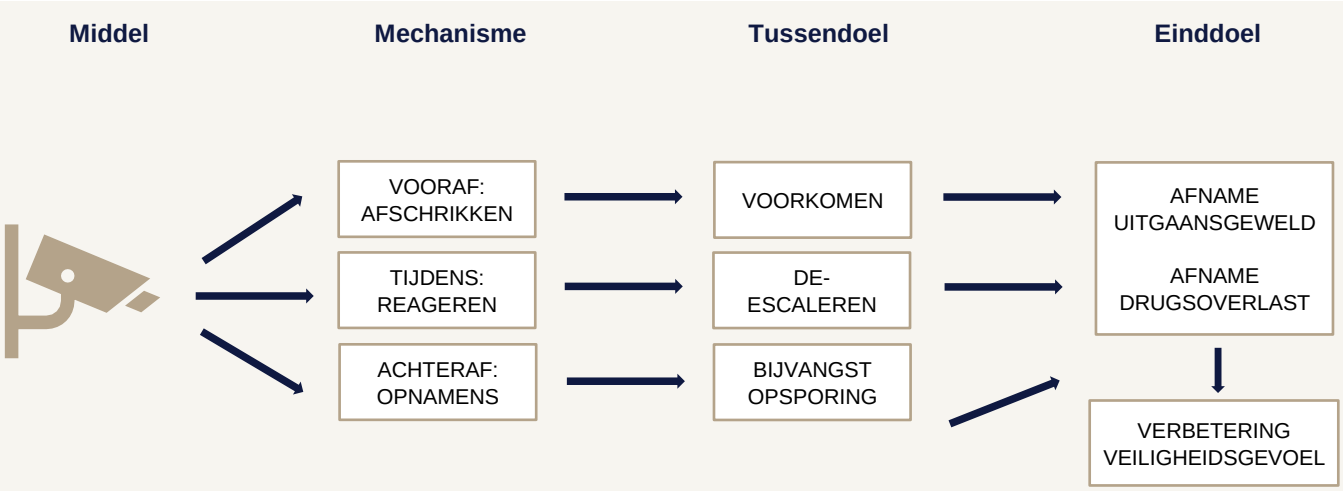
Samenvatting

De gemeente Sittard-Geleen zet sinds 2014 cameratoezicht in ter handhaving van de openbare orde. Er zijn 57 camera's en 1 mobiele camera geplaatst in de centra van Sittard en Geleen, het station, en het terrein van Fortuna Sittard. Door de jaren heen zijn hier verschillende posities bijgekomen of verplaatst tot een totaal van 72 camera's en 1 mobiele camera in 2021. De camerabeelden worden *live* uitgekeken op vrijdag- en zaterdagnacht. De rest van de week nemen de camera's wel op; deze beelden kunnen ook nog gebruikt worden voor opsporing achteraf.

De doelstellingen van het cameratoezicht zijn:
1. het verminderen van het uitgaansgeweld;
2. het verbeteren van het veiligheidsgevoel;
3. het aanpakken van drugsgerelateerde overlast.

De tussenevaluatie van 2019 liet zien dat de cijfers in relatie tot de doelstellingen vanaf de start van het cameratoezicht zijn gedaald . Het is echter de vraag in hoeverre het cameratoezicht hieraan heeft bijgedragen. Er zijn ook andere factoren van invloed. Dit jaar is dat natuurlijk al helemaal duidelijk: het uitgaansgeweld zal ongetwijfeld zijn afgenomen, maar dat komt dan niet door de camera's, maar doordat de horeca gesloten was.

Om de waarde van de camera's zelf te kunnen meten is 'onder de motorkap' van het cameratoezicht gekeken. Drie essentiële mechanismen en tussendoelen zijn onderzocht.

Mechanisme 1: preventie van incidenten

Als cameratoezicht preventief moet werken dan zullen mensen moeten weten dat het er is en op basis van die kennis besluiten af te zien van het plegen van een delict. Zowel de camera's als de informatieborden in Sittard-Geleen zijn niet goed zichtbaar. De camera's hebben onopvallende kleuren en kleuren mee met de muren of palen waaraan ze gemonteerd zijn. Er hangen weinig informatieborden en niet altijd op logische plekken. Daarnaast is er op enkele momenten gecommuniceerd over het cameratoezicht, maar dit kan beter.

Er worden verschillende reacties gegeven op de vraag of mensen weten dat er cameratoezicht is. Enerzijds geeft men aan dat mensen wel eens wijzen naar een camera en bewust delicten plegen buiten het oog van de camera. Anderzijds geven de meeste respondenten aan dat mensen van buitenaf niet het idee zullen hebben dat ze in een gebied met camera's lopen. Daarbij zijn er nog steeds genoeg personen die in het zicht van de camera incidenten plegen. Ook zijn verdachten die worden verhoord door de politie vaak zeer verrast als ze horen dat er camerabeelden van het incident zijn gemaakt.

Mechanisme 2: *live* meekijken van incidenten en de-escaleren

Elke vrijdag- en zaterdagavond worden in de cameratoezichtruimte op het politiebureau in Sittard de camerabeelden *live* uitgekeken. Dit gebeurt door een politieagent en een medewerker van een beveiligingsbedrijf. Indien er incidenten worden waargenomen kan hier meteen op worden gereageerd. Daarbij kunnen de camera's meekijken met de patrouilles op straat. In de periode van januari 2019 tot en met april 2021 zijn in totaal 231 incidenten geregistreerd. Wildplassen is het incident dat het vaakst werd geregistreerd.

De kwaliteit van het cameratoezicht laat volgens velen flink te wensen over. Overdag is er goed mee te werken, maar men is ontevreden over de kwaliteit naarmate het donkerder wordt. Personen zijn niet te herkennen en het beeld is schokkerig of 'sneeuw'. Ook is het regelmatig zo dat camera's uitvallen: sommige camera's werken al maanden niet meer. Wanneer hier melding van wordt gemaakt, wordt dit volgens de mensen die ermee werken niet goed opgepakt. Daarnaast kan het zo zijn dat er obstakels voor het zicht van de camera hangen, zoals bomen of versiering. Dit zou beter afgestemd moeten worden.

Het *live* uitkijken levert veel waarnemingen op. De observanten en de supervisor van politie spreken positief over de samenwerking en de resultaten die ze boeken tijdens het uitkijken. Wel wordt aangegeven dat de inzet van BOA's het cameratoezicht zou verrijken. De ruimte waar de supervisor en de observant zitten, is niet ideaal om in te werken. Het is een kleine, warme ruimte. Bij een grootschalig incident is het de bedoeling dat meerdere personen in de ruimte meekijken op de grote schermen. Dan wordt het in de praktijk echter al snel te druk in de kleine ruimte.

Incidenten die worden gezien met het cameratoezicht krijgen vaak (80%) een reactie op straat. Daarnaast is het *live* uitkijken een manier om de veiligheid van de collega's op straat te garanderen.

Mechanisme 3: achteraf opsporen

De camerabeelden kunnen achteraf worden gebruikt als bewijsmateriaal in een opsporingsonderzoek. Er zijn in dit geval geen cijfers beschikbaar over hoe vaak camerabeelden zijn doorgestuurd naar het Openbaar Ministerie. Uit de interviews bleek wel dat men vaak de vraag krijgt beelden veilig te stellen en aan te leveren. Wekelijks worden de opnames van camera's opgevraagd: naar schatting 150 tot 160 keer per jaar. Dan is er bijvoorbeeld sprake van een aanhouding en worden de beelden opgevraagd. Dan is het wel de vraag of het incident goed in beeld is en diegene die het beeld moet veiligstellen weet hoe dit moet. De politie gebruikt de beelden ook achteraf als bewijsmateriaal voor wat er precies is gebeurd bij een incident. Het gebruik van camerabeelden in de gehele strafrechtketen van politie, Openbaar Ministerie en rechtbank, wordt niet geregistreerd. Een betere kwaliteit zal bijdragen aan meer opsporingsindicaties.

Conclusies en aanbevelingen

Wat ging goed?

Korte lijn cameratoezicht ruimte – politiebureau

Het is zeer waardevol dat de cameratoezichtruimte in het politiebureau zit: er zijn korte lijnen over en weer tussen de mensen achter de beeldschermen en de mensen op straat. Incidenten die worden gespot door de uitkijkers gaan snel naar de operationeel coördinator van politie. En ook andersom werkt dat: zelfs op de uren en dagen dat er geen *live* toezicht is kan de politie snel en eenvoudig meekijken met de beelden als er iets gebeurt.

Uitkijken beelden: tijden en dagen

Er is *live* cameratoezicht in de avonden en nachten van vrijdag op zaterdag en van zaterdag op zondag. Het camerasysteem staat zeven dagen per week en 24 uur per dag aan. De meeste geregistreerde incidenten in relatie tot de doelstellingen in het dekkingsgebied gebeurden op vrijdagnacht of zaterdagnacht in de centra van Sittard en Geleen. De beelden worden op het juiste tijdstip *live* uitgekeken.

Wat kan beter?

Focus op preventie

De camera's in Sittard en Geleen zijn zo goed als onzichtbaar voor voorbijgangers. De camera's vallen niet op in het straatbeeld. Het preventieve effect is dus hooguit zeer gering. Camera's werken preventief als bezoekers en inwoners weten dat het er is. De informatieborden zijn enkel aanwezig aan de randen van de centra en rondom het stadion.

Door het plaatsen van opvallende camera's, een communicatiecampagne periodiek te herhalen en door een constante opvolging te geven aan incidenten die te zien zijn op de camerabeelden kan de gemeente het preventieve effect verhogen.

Kwaliteit en betrouwbaarheid

De kwaliteit van de camera's is niet optimaal en dient te worden verbeterd. Het systeem is verouderd. De hoofdactiviteit van het cameratoezicht is de openbare orde en veiligheid tijdens het uitgaan. De bediening van de camera's werkt daarvoor te traag en de kwaliteit van de beelden bij duisternis is ondermaats. Een snellere camera met betere kwaliteit is noodzakelijk om snel te kunnen handelen en duidelijk signalement te kunnen hebben van een dader, over dag, maar ook in de avond/nacht.

Er wordt aanbevolen om eisen aan het camerasysteem op te nemen in de aanbestedingsdocumenten die zorg dragen voor een scherpe kwaliteit en betrouwbare en snelle verbinding. De laatste versie camera's op de markt bieden haarscherpe beelden. Er dient te worden geïnvesteerd in de infrastructuur van het cameranetwerk. Een infrastructuur dat deels via een draadloos netwerk en deels via een kabelnetwerk gaat helpt in de betrouwbaarheid van het systeem.

Uitbreiding en flexibiliteit

In relatie tot de doelstellingen (verminderen uitgaansgeweld, aanpak drugsoverlast en verbeteren van het veiligheidsgevoel) waarvoor cameratoezicht wordt ingezet, spelen de meeste incidenten zich af in de centra van Sittard en Geleen. Het is de moeite waard actiever te bekijken binnen welke veiligheidsopgaven in de gemeente het cameratoezicht een toegevoegd waarde kan hebben.

Mobiele camera's worden met name ingezet bij grotere incidenten, grootschalige evenementen en de jaarwisseling. Op dit moment heeft de gemeente één mobiele camera. Er dient ruimte te zijn om een aantal mobiele camera's flexibel in te zetten bij evenementen en incidenten waar tijdelijke verstoringen van de openbare orde voordoen. Aanbevolen wordt om te onderzoeken hoeveel mobiele camera's noodzakelijk zijn om deze behoefte te vervullen. Dit dient te worden opgenomen in het programma van eisen.

De openbare ruimte moet zijn ingericht op mobiel cameratoezicht, denk aan stroomaansluiting en masten. Aanbevolen wordt om cameratoezicht mee te nemen in de uitwerking van de smart city deal.

Locaties

Een aantal camera's kunnen beter naar een andere locatie worden geplaatst. In de gesprekken komt het Tempelplein naar voren, de route van het station Sittard naar de markt en de aan- en afvoerroute van publiekstromen bij het stadion. Er wordt dan ook aanbevolen om een nieuwe veiligheidsanalyse uit te voeren om de juiste posities te bepalen.

Verbinding met leefbaarheid

Meerdere respondenten gaven aan dat binnen het cameratoezicht de verbinding moet worden gezocht naar leefbaarheid. Het cameratoezicht wordt op dit moment niet gebruikt om gemeentelijke handhavers aan te sturen. De uitkijkers achter de beeldschermen zijn niet actief op zoek naar overlast, verloedering en andere leefbaarheidszaken: ze zoeken naar criminaliteit en strafbare zaken.

Het cameratoezicht wordt op dit moment uitgevoerd door medewerkers van een beveiligingsbedrijf die werken in het politiebureau. Daardoor raakt het cameratoezicht als het ware steeds verder 'losgezongen' van de gemeente. In de praktijk blijkt het cameratoezicht steeds meer een politie-instrument te worden. Het zou goed werken als BOA's als observator zouden worden ingezet. Zij hebben lokale kennis van het gebied, van de horeca en van de mensen die er werken en uitgaan.

De huidige doelstellingen beperken het handelingskader. Er wordt dan ook aanbevolen de doelstellingen opnieuw te bepalen en de BOA's een actieve rol te geven binnen het cameratoezicht. Dit verbreedt de inzet van het cameratoezicht naar leefbaarheid gerelateerde openbare orde problematiek. Daarbij stimuleert dit de samenwerking tussen politie en de BOA's. Door deze wijziging kan het cameratoezicht veel meer opleveren dan het nu al doet.

Regie nemen

Alles overziend is er een gebrek aan regie op het cameratoezicht. De uitvoering mist een aanspreekpunt dat problemen oplost, vraagstellingen beantwoordt en dagelijkse coördineerde taken op zich neemt. Er vallen langdurig camera's uit zonder dat dit structureel wordt opgelost, er is geen handelingskader dat aan observanten en politie duidelijk maakt wat de doelen van de camera's zijn. Er is geen goede terugkoppeling en geen organisatie die erop toeziet dat problemen worden opgelost. Dit is één van de oorzaken waarom het mechanisme dat zich richt op de repressie niet optimaal werkt.

Aanbevolen wordt om een gemeentelijke coördinator cameratoezicht aan te stellen die zich bezighoudt met de techniek, met de praktische organisatorische aansturing en monitoring van de opbrengsten. Dat is geen tijdelijke functie op projectbasis tot het nieuwe camerasysteem is opgeleverd: het dient een permanente functie te worden voor een aantal uren per week. Het moet iemand zijn die de techniek begrijpt, die de politie kent en die weet welke doelen de gemeente wil bereiken met de camera's.

Bijlage 1: Wettelijk kader

In de samenleving zijn camera's niet meer weg te denken. Naast dat inwoners en ondernemers hun eigendommen beveiligen tegen vandalisme of diefstal, hangen er ook camera's in de openbare ruimte. Wanneer er camera's hangen op plekken die publiek toegankelijk zijn, spreekt men over publiek/gemeentelijk cameratoezicht. In dit onderzoek gaat het over gemeentelijk cameratoezicht.
Het instellen van gemeentelijk cameratoezicht is een bevoegdheid die door middel van een verordening van de gemeenteraad aan de burgemeester gemandateerd kan worden. De gemeenteraad geeft dit mandaat aan de burgemeester voor een periode. Naast dit mandaat is de burgemeester gebonden aan de gemeentewet artikel 151c.

In artikel 151c van de Gemeentewet en in artikel 2:77 van de Algemene Plaatselijke Verordening van de gemeente Sittard-Geleen zijn de bepalingen rondom gemeentelijk cameratoezicht opgenomen. Het belangrijkste uitgangspunt van deze wet is dat de plaatsing van camera's in het belang van de handhaving van de openbare orde dient te zijn. Voor het plaatsen van een camera dient de burgermeester een aanwijzingsbesluit vast te stellen. In dit aanwijzingsbesluit staat het gebied vermeld waarbinnen camera's ingezet kunnen worden en hoe lang dit aanwijzingsbesluit geldig is. In overleg met de officier van justitie wordt vastgesteld in welke periode de camera's daadwerkelijk (rechtstreeks) worden uitgekeken. Wanneer er in een gebied camera's actief zijn, dient dit voor eenieder die zich in dit gebied begeeft kenbaar te zijn. Alvorens overgegaan wordt op het instellen van cameratoezicht dient een weloverwogen afweging gemaakt te worden over de proportionaliteit (is de inbreuk op de privacy in verhouding met de reden dat er cameratoezicht ingesteld wordt) en subsidiariteit (zijn alle andere mogelijke maatregelen al genomen) van de maatregel. In artikel 151c van de Gemeentewet zijn regels opgesteld op de privacy schending door gemeentelijke camera's zo beperkt mogelijk te houden.

Ten eerste is gemeentelijk cameratoezicht een tijdelijke maatregel: de burgemeester moet in de aanwijzingsbesluiten vooraf aangeven hoelang de camera's blijven hangen. Sommige aanwijzingen zijn voor een paar weken of maanden, maar er zijn gemeenten waar de cameragebieden voor vier jaar worden aangewezen. Maar overal zit een 'houdbaarheidsdatum' aan de camera's. Ten tweede staat in de Gemeentewet dat er op bepaalde dagen en uren rechtstreeks naar de camerabeelden moet worden gekeken. Het is dus niet toegestaan alleen maar beelden op te nemen. Gemeentelijke camera's zijn er om preventief incidenten te voorkomen en om proactief op incidenten te kunnen reageren. Ten derde moet het doel handhaving van de openbare orde zijn. Hieronder wordt besproken wat daaronder moet worden verstaan. In elk geval gaat het bij openbare orde niet om inbraken, diefstallen en autokraken. Dat zijn zeer vervelende delicten, maar ze leveren geen verstoring van de openbare orde op. Het is veel logischer om private bewakingscamera's in te zetten om dit soort criminaliteit te bestrijden - geen gemeentelijke camera's op straat. En tot slot moeten de camera's noodzakelijk zijn: dat wil zeggen dat ze proportioneel en subsidiair moeten zijn. Als de camera's niet (meer) noodzakelijk zijn moeten ze worden verwijderd. Dus moet er periodiek opnieuw worden beoordeeld hoe het zit.

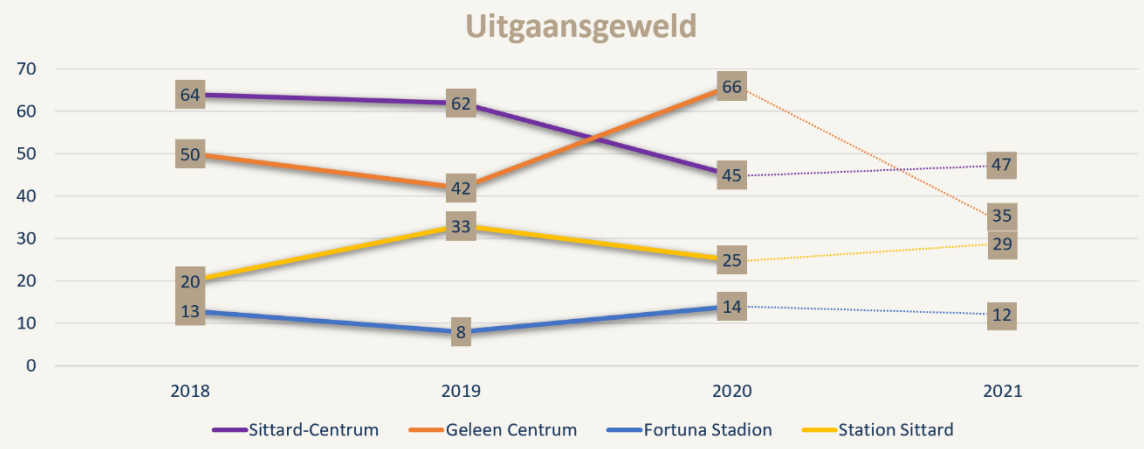
Op cameratoezicht, dat wordt uitgevoerd op grond van 151c Gemeentewet, is de Wet politiegegevens (Wpg) van toepassing. De beheerder van dit register is de korpsbeheerder van het regionale politiekorps. In de Gemeentewet staat dat de burgemeester zich voor de uitvoering van het gemeentelijk cameratoezicht bedient van de onder zijn gezag staande politie. De politie draagt namens de burgemeester zorg voor de handhaving van de openbare orde. Onderdeel van deze verantwoordelijkheid is het voeren van de operationele regie over het gemeentelijk cameratoezicht. Taken die hieronder vallen zijn het daadwerkelijke bekijken van de beelden, het bewaren van deze beelden en het verwijderen van deze

beelden na vier weken. Daarnaast kan de politie beelden terugkijken wanneer er (een vermoeden van) een strafbaar feit is. Deze beelden worden door de politie opgeslagen en gebruikt voor het onderzoek naar het feit. De beelden van de gemeentelijke camera's vallen onder de Wet Politiegegevens. De politie is in het kader van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) de gegevensverantwoordelijke van de beelden.

Bijlage 2: Ontwikkeling geweld, drugsoverlast en veiligheidsgevoel

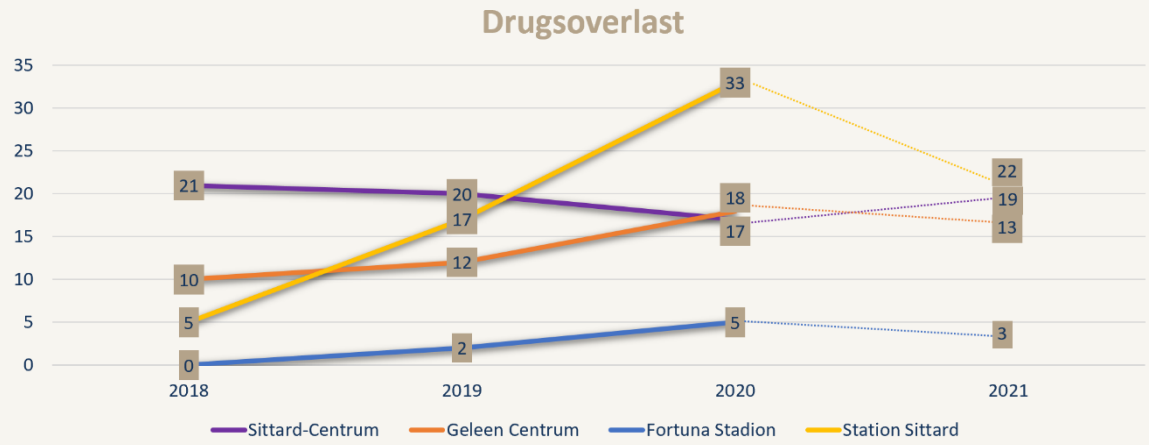
In figuur 13 is te zien hoeveel incidenten in het dekkingsgebied van het cameratoezicht door de politie zijn geregistreerd. De hoeveelheid geregistreerd uitgaansgeweld in het centrum van Sittard is flink afgenomen. Tevens is er een daling bij het station in Sittard. In het centrum van Geleen is wel sprake van een stijging van het aantal geregistreerde incidenten in 2020 op het gebied van uitgaansgeweld. Wanneer de incidenten op de verschillende locaties per jaar worden opgeteld gaat het over 147 incidenten in 2018, 145 in 2019 en 150 in 2020. Dat is dus vrijwel constant.

Figuur 13 – Door politie geregistreerd uitgaansgeweld in cameragebieden[1] 2018-2021[2]

Zoals weergegeven in figuur 14 is bij drugsoverlast een daling van het aantal incidenten in het centrum van Sittard. Er is sprake van een stijging in het centrum van Geleen en bij het stadion van Fortuna. Met name bij het station in Sittard is sprake van een aanzienlijke stijging in drugsoverlast, van 5 incidenten in 2018 naar 33 incidenten in 2020.

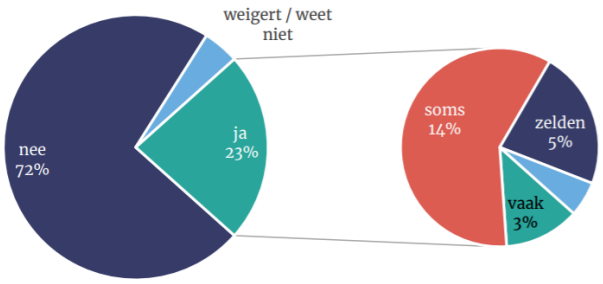
Figuur 14 – Drugsoverlast[3] binnen het dekkingsgebied 2018-2021[4]

[1] Onder uitgaansgeweld worden de volgende categorieën verstaan: 1.2.1. Vernieling cq. zaakbeschadiging, 1.3.10. Moord, doodslag, 1.3.11. Openlijk geweld (persoon), 1.3.12. Bedreiging, 1.3.13. Mishandeling, 1.3.14. Straatroof.
[2] 2021 is een prognose, berekend door het gemiddelde van 2018, 2019, 2020 en 2021 Q1 keer 4.
[3] Onder drugsoverlast worden de volgende categorieën verstaan: 1.1.4. Drugs/drankoverlast, 5.2.1. Drugshandel.
[4] 2021 is een prognose, berekend door het gemiddelde van 2018, 2019, 2020 en 2021 Q1 keer 4.

Ten aanzien van het veiligheidsgevoel is gebruik gemaakt van de Veiligheidsmonitor Sittard-Geleen 2019. In onderstaande figuur worden de onveiligheidsgevoelens in de eigen woonbuurt weergegeven, alsmede de frequentie ervan.

Figuur 15 – Onveiligheidsgevoel in de buurt

Een kwart van de inwoners geeft aan zich wel eens onveilig te voelen in de buurt. Een op de zeven inwoners geeft aan zich soms onveilig te voelen in de eigen buurt, 5 procent voelt zich zelden onveilig en 3 procent vaak. Volgens de Veiligheidsmonitor voelt men zich in Sittard-Centrum, Geleen-Centrum, Geleen-Lindenheuvel en het industrie- en buitengebied vaker onveilig dan gemiddeld in de gemeente Sittard-Geleen.